

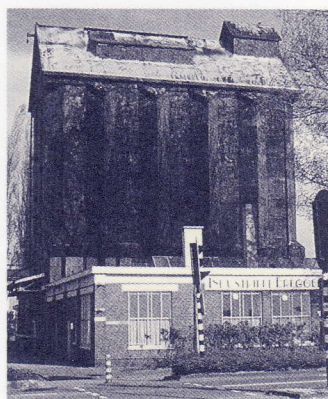
nijvertijd

Twintigste nummer

Het jubileumnummer is voor de redactie aanleiding geweest om aandacht te besteden aan de mensen die achter het werk van de SIED zitten. Wat voor soort mensen sluiten zich eigenlijk bij de SIED aan, wat beweegt hen en wat doen ze zoal?

In dit nummer geven we hiervan een beeld. Met zeven vrijwilligers van de SIED hielden we een kort interview, met een klein deel van de meer dan dertig vrijwilligers die bij de SIED actief zijn.

We vormen een bont gezelschap dat verschillende disciplines vertegenwoordigt. Samen beschikken we over een rijke praktijkervaring in het bedrijfsleven, het onderwijs, de journalistiek, bij overheid en bij adviesbureaus. Samen delen we de passie voor de stad en vooral voor het rijke industriële verleden.

We pakken een grote variëteit van grote en kleine projecten aan. Want dat willen we vooral: dingen aanpakken. De vele sporen die de Deventer industrie sinds de eerste industriële revolutie heeft achtergelaten opsporen, bewaren, restaureren, presenteren en een nieuw leven geven. Met presenteren bedoelen we ook publiceren: denk aan boeken als Deventer Blik, over de geschiedenis van arbeidsmigranten, Ankersmit, 100 jaar katoen in Deventer, het rapport Historische kwaliteit bedrijventerrein Bergweide, het publiceren van fiets- en wandelroutes en artikelen in tijdschriften, het geven van lezingen en rondleidingen en het organiseren van exposities.

We zoeken daarbij de samenwerking met gemeentelijke organisaties, zoals het Stadsarchief en de Athenaeumbibliotheek, met het Historische Museum, het Kunstcircuit, het Kunstenlab, met organisaties als de Deventer Foto Kring, de Saxion Hogeschool, met de historische verenigingen in het Lebuïnusconvent en met andere organisaties en bedrijven met wie we samenwerken.

De uitgaven van Nijvertijd vormen inmiddels een aardige collectie. Een toenemend aantal belangstellenden heeft alle uitgaven in huis of geeft te kennen de hele serie dan wel de nog ontbrekende nummers te willen ontvangen.

Het mag zeker een prestatie genoemd worden dat de redactie van Nijvertijd: Eric Giesbers, Janleo van de Laar, Pieter Ellens en Ipe de Graaf er steeds weer in slaagt om elk halfjaar met een naar vorm en inhoud opvallend nummer te komen. Pieter en Janleo zijn er vanaf het eerste nummer al bij!

Ik wens u veel leesplezier.

Gijs van Elk, voorzitter.

De Stichting Industrieel Erfgoed Deventer, is opgericht in juli 1995. Doel is het behoud van industrieel erfgoed in Deventer en omgeving. Ons werkgebied omvat Bathmen, Deventer, Diepenveen, Olst, Twello, Voorst en Wijhe. Gegevens vastleggen, historisch onderzoek doen en daarover publiceren zijn belangrijke onderdelen van ons werk. We organiseren excursies, bijeenkomsten en lezingen en geven advies op het gebied van hergebruik van industrieel erfgoed. Natuurlijk zetten we ons in voor hergebruik van monumenten van bedrijf en techniek. Voor meer informatie kunt u onze brochure aanvragen, bel (0570) 641151 of mail info@sied.nl. U kunt ook onze Internetsite bezoeken: www.sied.nl

Vriend van de SIED

VHGP Architecten

Rabobank Salland

Impress

Schaap Bliksembeveiliging en Ontstoringstechniek

Smurfit Kappa Zedek

Tauw

Rentree

Industrie inspireert!

In dit nummer vertellen een aantal mensen over waar zij mee bezig waren of zijn voor de SIED. Aan de orde komt wat zij daar zo boeiend aan vinden, waar ze het voor doen. Het blijkt een staalkaart te zijn van invalshoeken en activiteiten, die alle een gemeenschappelijke noemer hebben: ons industriële erfgoed. We laten hen zelf aan het woord.

De gevoelige snaar

Als puber schreef ik al grote bedrijven aan om een speldje te vragen (ik vraag me af waar ze gebleven zijn) Wat later werkte ik in de vakantie bij een firma die onderhoudswerk verrichtte bij de Verenigde Blikfabrieken. Tijdens mijn studie werktuigbouwkunde was een van de hoogtepunten een bezoek aan het historische stoomgemaal de Cruquius in de Haarlemmermeer. Zo kreeg ik een steeds groeiende belangstelling voor de geschiedenis van de techniek. Hoe hebben bedrijven zich ontwikkeld en waarom op die manier?

Vandaar dat ik in 1995 direct op de uitnodiging inging kennis te komen maken met de kersverse stichting: mijn gevoelige snaar was geraakt. We gingen de PR verzorgen en zetten het blad Nijvertijd op. Het jaar van het Industrieel Erfgoed, 1996, bood mooie mogelijkheden: zo organiseerden we in de toen nog niet gerenoveerde maalderij de Ysermölle (nu zetelt er de smederij van Willem Jonkers III) een tentoonstelling van kindertekeningen. Wie de jeugd heeft...

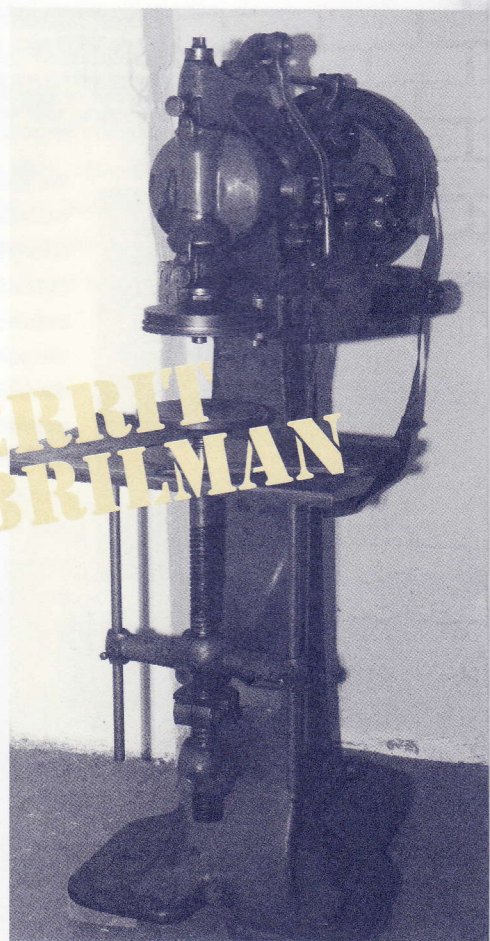
In het lustrumjaar 2000 is het ons gelukt een grote stoomlocomotief van de Veluwe Stoomtrein Maatschappij op het industriespoor te laten rijden, dat spoedig daarna is opgebroken.

Ik realiseer me vaak dat de huidige samenleving voor een groot deel bestaat en gevormd is door de industriële ontwikkelingen. Bezig zijn met het erfgoed daarvan motiveert me'.

Theo Tysma

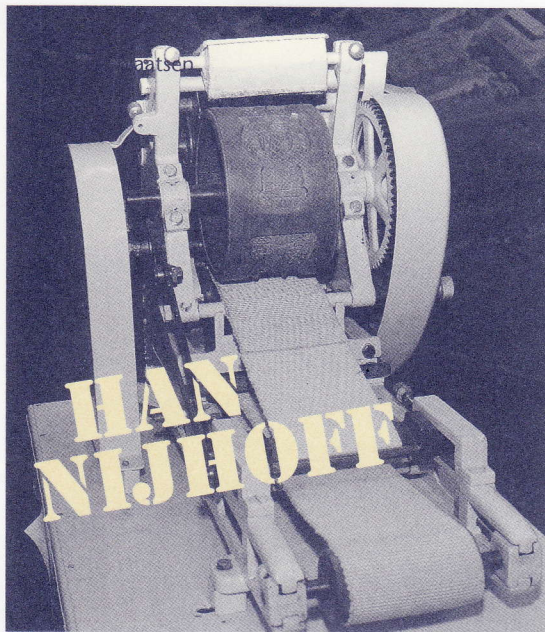
Een fles van blik

'Dwarsverbanden tussen technische ontwikkelingen en marktbeleid vind ik fascinerend. Indertijd maakte ik het begin mee van het project 'Deventer' blik', met veel industriële en sociale aspecten, zoals b.v. de 'gastarbeiders' van Thomassen en Drijver. En toen kwam plotseling een enorme collectie blikken van een particuliere verzamelaar beschikbaar waar de SIED 'iets mee mocht doen'. Je moet dan ineens vanuit meerdere standpunten naar een verzameling leren kijken: niet alleen

technisch en industrieel, maar ook naar zeldzaamheid en museale waarde. Je komt via 'alledaagse producten' een cultuurhistorische wereld binnen. En wat te denken van een blik in flesvorm: uniek, gemaakt in de Verenigde Staten, voor een traditionele flessenvulmachine. Een interessant leerproces!'

Gerrit Brillman

Auto's in de garage

'Voor de oorlog bouwde de firma Lammers aan de havenkant van de oude Zwarte Silo een paardenstal, waar de trekpaarden stonden die het transport verzorgden van zout en veevoer. Toen deze ruimte veel later vrij kwam, ging ik daar oude auto's opknappen, want ik werkte en woonde vlak in de buurt. Toen eind jaren '90 de laatste werknemer ging vertrekken vroeg de toenmalige eigenaar, de Coöperatie Deventer-Lochem me om een oogje in 't zeil te houden. Van het een kwam het ander: doordat de voorzitter van de SIED mij kende via mijn werk lukte het de SIED het voormalige kantoor van de CDL te huren met daarnaast een flinke hal voor tentoonstellingen en bijeenkomsten.

Het heeft me altijd gespeten dat er in de stad veel verdween op industrieel gebied en door een fototentoonstelling van de SIED werd mijn belangstelling gewekt.

Mijn enthousiasme nam geleidelijk toe en inmiddels wijd ik mij aan allerlei klussen in en om het gebouw: je moet iemand hebben die praktische dingen regelt! Ik mag graag filosoferen over het reilen en zeilen van 'de club' en meedenken over de grote lijnen'.

Han Nijhof

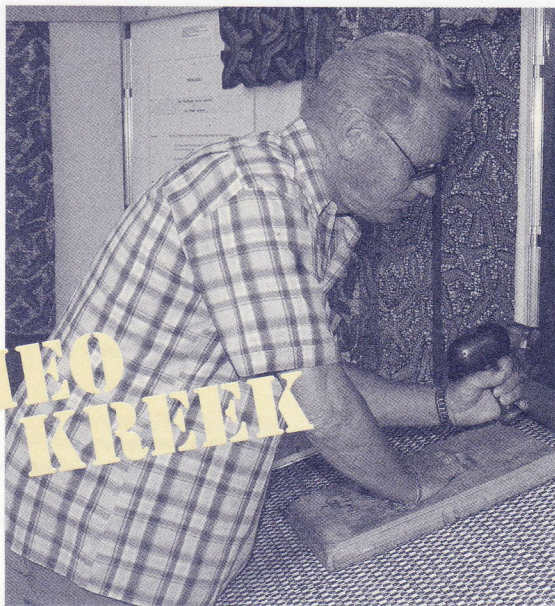
Zonder ontwerp geen product

'In de jaren dat ik als ontwerper bij ceramiekproducent de Sfinx in Maastricht werkte, keek ik vaak in het bedrijfsarchief wat er zoal gemaakt was in de loop van de tijd. Vormgeving was altijd al verbonden met het industriële proces en met de technische eisen. Ik las in de jaren '70 dat Engeland begonnen was met het behoud van zijn naar verhouding oudere industriële erfgoed.

Na lange tijd weer terug in Deventer hoorde ik dat het mozaïek van de te slopen Sociale Werkplaats aan de Schonenvaarderstraat verloren dreigde te gaan. Dat was voor mij het sein actief te worden bij de SIED: met een groepje gelijkgezinden alle puzzelstukjes weer bij elkaar passen en zo hebben we de voorstelling van Willy Zandvliet uit de jaren zestig gered.

Ik vind het zo leuk dat de SIED ook oog heeft voor de artistieke en maatschappelijke kanten van industrieproducten: oude muurreclames, briefhoofden, glas-in-loodramen, beletteringen. Door zulke karakteristieke details komen andere tijden tot leven'.

Ruud Johannes

Werk in beeld

'Ik was ook al lid van de Deventer fotokring en graag bezig met bijzondere opnamen van diverse thema's waaronder ook dat van bedrijfsprocessen. Vanaf mijn jeugd had ik al veel belangstelling voor de geschiedenis van de industrie. Toen onze voorzitter mij vroeg om eens naar de fotoverzameling van de SIED te kijken, was mijn belangstelling meteen gewekt. Het leek me een mooie klus: met het oog van de fotograaf kijken naar al die oude opnamen. Wat is er te zien en wat kun je daaruit opmaken? Hoe maak je er een geordend archief van? Bovendien kunnen we met de fotokring af en toe een tentoonstelling inrichten in de ruimte bij de silo en daarmee een artistieke kijk op bedrijven tonen en de belangrijke rol van de mens daarin'.

Theo de Kreek

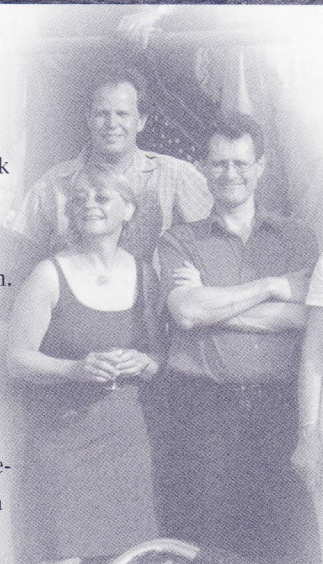

JAN DE VRIES

Speuren naar sporen

'Ik had al zo'n 25 jaar in mijn vrije tijd archeologisch werk gedaan, toen ik in 1995 hoorde dat er een stichting werd opgericht die het industriële verleden van Deventer in kaart zou brengen. Er was daarbij veel onderzoek te doen en dat leek me interessant: we konden iets opbouwen! Samen met anderen oude topografische kaarten, kadastragegevens en gemeenteverslagen bestuderen om een beeld te krijgen. En daarna ter plekke kijken: wat is er nog over, hoe staat het erbij? Kunnen we verder komen met puzzels en raadsels? Dat vind ik een van de leukste dingen: in oude fabriekshallen als die van ten Hove of Ankersmit kijken naar balken of deuren waarop werknemers aantekeningen hebben gemaakt, een oude machine of installatie tegenkomen, die van een vroeger productieproces getuigt. Het geeft voldoening dat stad en overheid zich er nu van bewust worden dat het soms waardevol is industrieel erfgoed te behouden.'

Jan de Vries

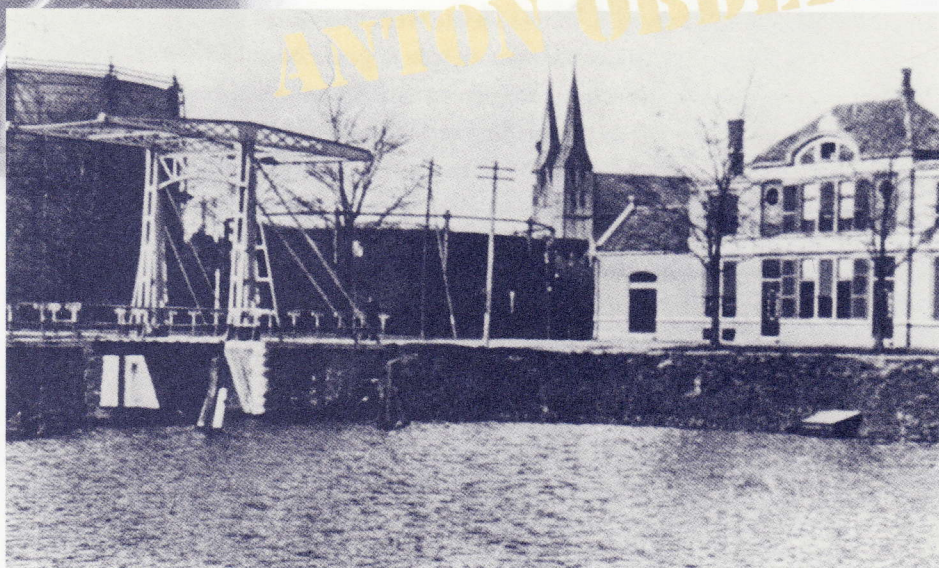

Geen brug te ver

'In 2001 werd mij gevraagd lid te worden van de werkgroep behoud; ik kende de stichting al van zijn publicaties: het leek me wel wat. Een van de eerste projecten waar ik bij betrokken raakte, was het monument voor Ankersmit. Daarin zijn door Nering Bögel vervaardigde ramen opgenomen afkomstig uit het laatste gebouw van de firma Ankersmit dat gesloopt zou worden.

De laatste tijd ben ik bezig geweest met de veelbesproken ophaalbrug over de Buitengracht (bij Senzora). We vonden in het archief de oorspronkelijke tekeningen uit 1886, maar toen moest ik op zoek naar een mogelijkheid het bouwwerk gereconstrueerd te krijgen. Een bedrijf in Genemuiden gaat de brug bouwen, compleet met klinknagels: voorjaar 2008 ligt hij er weer. Dat vind ik leuk en praktisch werk: uitzoeken hoe ik een speciaal project voor elkaar kan krijgen en hoe de bekostiging ervan rond kan komen. Met mijn achtergrond als bouwkundige en mijn vele relaties kan ik zo de SIED van dienst zijn en een bijdrage leveren aan het erfgoed van de stad'.

Anton Obdeijn

ANTON OBDEIJN

Bronnen:

Ipe de Graaf schreef het artikel.

Met dank aan Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek Deventer.

Colofon

Nijvertijd is een halfjaarlijks verschijnend bulletin van de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer (SIED), bestemd voor donateurs en andere betrokkenen en geïnteresseerden. Donateur kan men worden door overmaking van: € 15,- (of meer) voor particulieren, € 25,- (of meer) voor organisaties, € 50,- (of meer) voor bedrijven op Postbankrekening 415141 t.n.v. de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer. Adres: Vonderstraat 111, 7419 BN Deventer. Vormgeving: Allison, grafische vormgeving en reclameadvies, Deventer.

ISBN 1388-2759